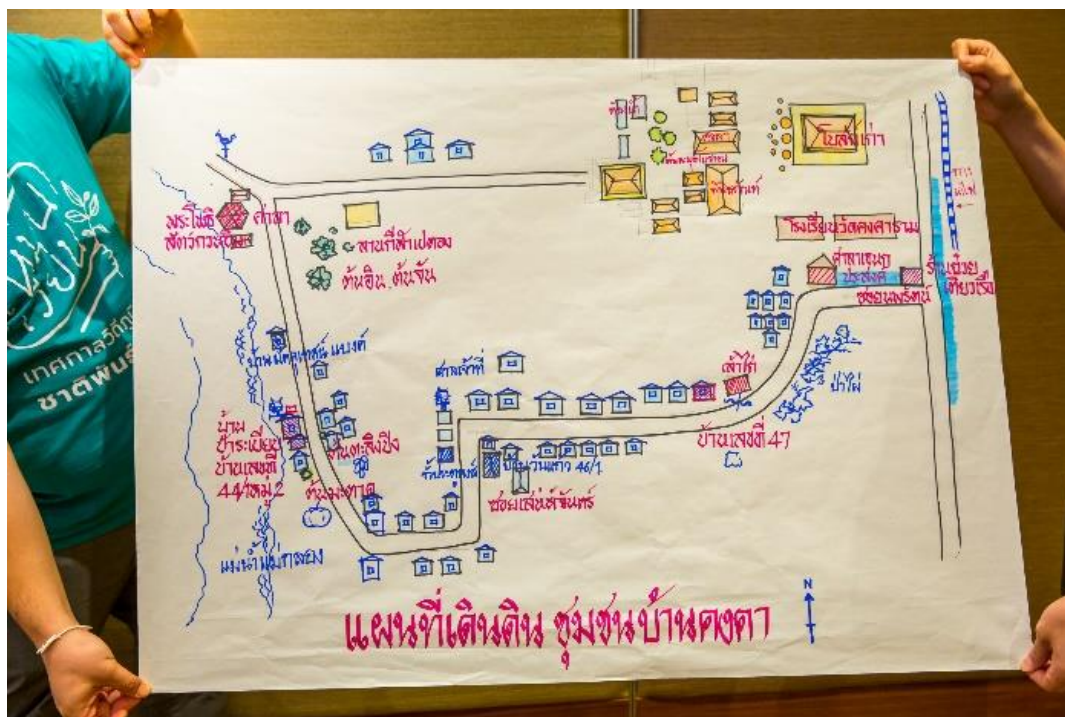

คลังข้อมูลชุมชน: “จุดเริ่มต้น” ของการ “จัดเก็บ-จัดการ-ใช้ประโยชน์” จากข้อมูลชุมชน

สิทธิศักดิ์ รุ่งเจริญสุขศรี

นักวิชาการ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

แผนที่เดินดิน

“โครงการพัฒนาคลังข้อมูลชุมชนและเครือข่ายข้อมูล” ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลัก 4 ข้อ คือ

- 1) แสวงหา-สร้าง-ประสาน-ทำงานร่วมกับเครือข่ายข้อมูล
- 2) ศึกษา-พัฒนากระบวนการจัดการและดูแลข้อมูลชุมชน
- 3) พัฒนา-เชื่อมโยงข้อมูลชุมชนผ่านระบบคลังข้อมูลชุมชน
- 4) เสริมสร้างความเข้มแข็ง-ใช้ประโยชน์จากข้อมูลชุมชน

บทความนี้ เป็นการบอกเล่าถึงที่มาของโครงการคลังข้อมูลชุมชนและเครือข่ายข้อมูล และกระบวนการดำเนินงานที่ผ่านมา รวมถึงนำเสนอตัวอย่างเว็บไซต์คลังข้อมูลชุมชนที่กำลังอยู่ในระหว่างการจัดทำ ซึ่งจะพร้อมให้บริการได้ประมาณเดือนตุลาคม 2563

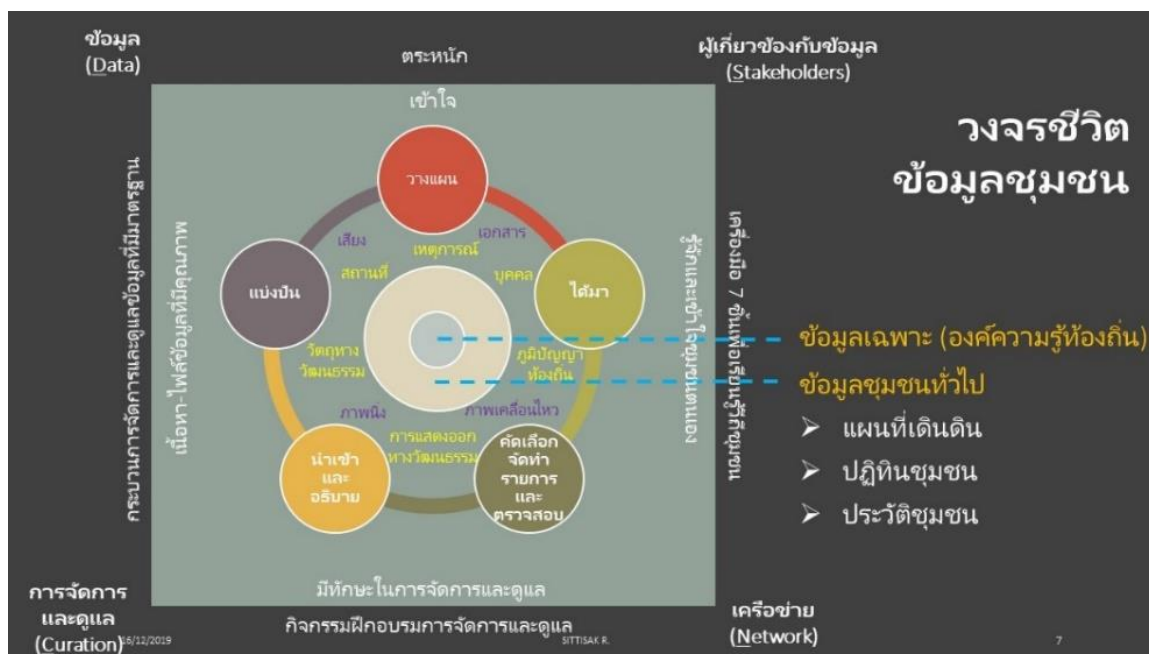
นิยาม ขอบเขต และเป้าหมาย

เมื่อเริ่มวางแผนดำเนินโครงการ คณะทำงานมีข้อถกเถียงว่า “ข้อมูลประเภทใดบ้างที่ควรจัดเก็บเข้าสู่คลังข้อมูลชุมชน ข้อมูลที่เก็บมาแล้วจะมีวิธีการและดูแลอย่างไร ชุมชนใดบ้างเป็นกลุ่มเป้าหมายสำหรับการร่วมงาน” หรือแม้แต่คำถามที่เรียบง่ายแต่กลับท้าทายคณะทำงานว่า “จะกำหนดนิยามและขอบเขตของคลังข้อมูลชุมชนอย่างไร” สุดท้ายแล้ว ภายใต้การผสมผสานแนวคิดหลายรูปแบบ¹ และประสบการณ์การทำงานร่วมกับชุมชนของศูนย์ฯ รวมทั้งคำนึงถึงความยืดหยุ่นในการทำงานที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนเป็นหลัก คณะทำงานเลือกที่จะกำหนดนิยามและขอบเขตของคลังข้อมูลชุมชนไว้ว่าเป็น “เรื่องราวของชุดสะสม (collection) ของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกัน หรืออาจต่างพื้นที่กัน ซึ่งเกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องกับข้อมูล ในการรวบรวม จัดการและดูแลข้อมูล (data curation) ที่กลุ่มคนเหล่านี้มีความสนใจ (interest) มีความสัมพันธ์ (relationship) มีการกระทำระหว่างกัน (interaction) มีความรู้สึก (sense) หรือมีพื้นฐานชีวิต (pattern of life) ร่วมกัน โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ ‘จัดเก็บ-จัดการและดูแล-ใช้ประโยชน์จากข้อมูลชุมชนอย่างเหมาะสมและยั่งยืน’”

ด้วยเหตุนี้ ชุมชนจึงมีอิสระในการเลือกข้อมูลที่จะจัดเก็บ และนำเสนอสู่สาธารณะได้ด้วยตนเอง ภายใต้การดูแลและสนับสนุนของศูนย์ฯ ในฐานะ “พี่เลี้ยง” ที่ช่วยถ่ายทอดความรู้ในการจัดเก็บ จัดการและดูแลข้อมูล และออกแบบระบบบริหารจัดการข้อมูลชุมชนที่ได้มา เพื่อเก็บรักษาและนำเสนอผ่านเว็บไซต์คลังข้อมูลชุมชน รวมถึงสนับสนุนให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่จัดเก็บมาตามความต้องการของชุมชนอย่างเหมาะสม

“วงจรชีวิตข้อมูลชุมชน” เครื่องมือในการจัดการข้อมูลชุมชน

“วงจรชีวิตข้อมูลชุมชน” ออกแบบเพื่อให้ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการใช้เป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินงานร่วมกัน การดำเนินงานไปเป็นอย่างมีแบบแผน และมีเป้าหมายในแต่ละขั้นตอน เป็นการสร้างภาพจำลองการไหลเวียนของข้อมูลชุมชนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด พร้อมกับแนะนำแนวทางการจัดการและดูแลรักษาข้อมูลที่เหมาะสมในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้ข้อมูลชุมชนที่เกิดขึ้นสามารถเข้าถึง ใช้ และใช้ซ้ำได้อย่างยั่งยืน รวมถึงนำเสนอบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน และผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในแต่ละระดับ ทั้งนี้ วงจรชีวิตข้อมูลชุมชนสามารถแบ่งได้เป็นสามส่วน ดังนี้

วงจรชีวิตข้อมูลชุมชน

ส่วนแรก พื้นที่สี่เหลี่ยมด้านนอก หมายถึง “กลไกในการขับเคลื่อน” เพื่อให้เกิดการดูแลและรักษาข้อมูลตามวงจรชีวิต ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ

1. ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อมูลที่ชุมชนมีแผนจะจัดเก็บ ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งข้อมูลที่ได้รับการบันทึกไว้แล้วในวัสดุที่จับต้องได้ (ภาพถ่าย สมุด ไบรอน ฯลฯ) และจับต้องไม่ได้ (ไฟล์ภาพนิ่ง ไฟล์ภาพเคลื่อนไหว ฯลฯ) หรือเรื่องเล่าต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (ประวัติศาสตร์บอกเล่า) ซึ่งยังมิได้รับการบันทึกไว้

2. การจัดการและดูแลรักษา (Curation) หมายถึง กิจกรรมการจัดการและดูแลรักษาข้อมูลตามวงจรชีวิตข้อมูลชุมชนที่จะเกิดขึ้น

3. เครือข่าย (Network) หมายถึง ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมจัดทำคลังข้อมูลชุมชน เช่น ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.) สถาบันการศึกษา หน่วยงานในพื้นที่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้าร่วมกิจกรรม องค์การบริหารส่วนตำบล วัฒนธรรมจังหวัด

4. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อมูล (Stakeholders) หมายถึง ผู้ให้ข้อมูล เจ้าของข้อมูล ทายาทเจ้าของข้อมูล ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับข้อมูลที่ชุมชนมีแผนกำลังจะจัดเก็บ สามารถเป็นได้ทั้งบุคคลภายในและภายนอกชุมชน

ส่วนที่สอง วงกลม 5 วงที่ร้อยเรียงกัน หมายถึง “กิจกรรมดูแลและรักษาข้อมูล” เพื่อให้ข้อมูลที่เกิดขึ้นสามารถเข้าถึง-ใช้-ใช้ซ้ำได้อย่างยั่งยืน ประกอบไปด้วย 5 กิจกรรม ดังนี้

1. การวางแผนก่อนเริ่มโครงการ (Planning) เพื่อวางแผนการทำงานเบื้องต้นทั้งหมดก่อนเริ่มโครงการ โดยพิจารณาในแง่ของยุทธศาสตร์ และขั้นตอนการดำเนินงานที่ควรมี เพื่อให้โครงการบรรลุตามเป้าหมายวางไว้ โดยอาศัยขั้นตอนการจัดการและดูแลวงจรชีวิตข้อมูลชุมชน เป็นเงื่อนไขในการวางแผนการทำงาน และกำหนดมาตรฐานต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการ

2. วิธีการให้ได้มาซึ่งข้อมูล (Getting) เพื่อกำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการได้มาซึ่งข้อมูล โดยมีเนื้อหาครอบคลุมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิทธิ์ในข้อมูล ทั้งในเชิงกฎหมายและจริยธรรม การเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมในการสร้างและบันทึกข้อมูล และการกำหนดโครงสร้างและวิธีการใช้งานข้อมูลให้สอดคล้องไปกับวงจรชีวิตข้อมูล

3. การคัดเลือก การจัดทำรายการ และตรวจสอบข้อมูลที่ได้มา (Appraise, Cataloging, and Checking) กิจกรรมสำคัญที่ควรเกิดขึ้นในขั้นตอนนี้ คือ “การพัฒนาหลักเกณฑ์ในการประเมินและคัดเลือกข้อมูลที่จะนำเข้ามาคลังเก็บข้อมูลชุมชน” จากนั้น จึงเป็นการจัดทำรายการข้อมูลและตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล ทั้งในเชิงเนื้อหา และคุณภาพของไฟล์ข้อมูล ก่อนที่จะเข้าสู่ขั้นตอนการนำเข้าและอธิบายในลำดับต่อไป

4. การนำเข้าและอธิบายข้อมูลในระบบ (Ingesting and Describing) เพื่อนำเข้าข้อมูลชุมชนที่ได้รับการประเมินและคัดเลือกแล้วเข้าสู่คลังเก็บข้อมูลชุมชน (Community Drive-CD) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดเก็บและสงวนรักษาข้อมูลในระยะยาว จากนั้น จึงเป็นการสังเคราะห์และสร้างชุดข้อมูล (data set) ในระบบบริหารจัดการข้อมูลชุมชน (Content Management System-CMS) พร้อมทั้งให้คำอธิบายตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ โดยศูนย์ฯ จะเป็นผู้อบรมวิธีการใช้งานระบบคลังข้อมูลชุมชนให้กับชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ

5. การแบ่งปัน (Sharing) ข้อมูลในรูปแบบต่างๆ กับกลุ่มเป้าหมายและผู้ที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนสุดท้ายของการจัดการและดูแลวงจรชีวิตข้อมูลชุมชน คือ การกำหนดรูปแบบการเข้าถึง ใช้งาน และนำข้อมูลกลับไปใช้ใหม่ให้ผู้ใช้บริการรับทราบ ทั้งในเชิงกฎหมายและจริยธรรม รวมถึงแสวงหาแนวทางการใช้ประโยชน์จากข้อมูลชุดนี้อย่างเหมาะสมร่วมกันกับชุมชนและผู้เกี่ยวข้องกับข้อมูล

ส่วนที่สาม วงกลมสองวงที่ซ้อนกัน หมายถึง “ข้อมูลชุมชน” ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลทั่วไป หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลผ่านเครื่องมือศึกษาข้อมูลชุมชน คือ แผนที่เดินดิน ปฏิทินชุมชน และประวัติศาสตร์ชุมชน หรืออาจเกิดขึ้นได้ด้วยวิธีการอื่นๆ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขการทำงานของแต่ละชุมชน

2. ข้อมูลเฉพาะ หรือองค์ความรู้ท้องถิ่น หมายถึง ข้อมูลที่ชุมชนได้คัดเลือกและสังเคราะห์ขึ้นมาแล้วว่า “ข้อมูลชุดนี้มีความสำคัญต่อชุมชน และสามารถสื่อให้เห็นถึงอัตลักษณ์ หรือวิถีชีวิตชุมชนของตนได้” ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งข้อมูลที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ เช่น โบราณวัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้ใน

ชีวิตประจำวัน หรืออาจเป็นเรื่องเล่ามุขปาฐะของชุมชน ความทรงจำส่วนบุคคล เช่น วิธีการผลิตและใช้งาน เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน คติในการแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ เครื่องมือจับปลาที่เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมเฉพาะพื้นที่ ประเพณีหรือพิธีกรรมที่จัดขึ้นภายใต้ความเชื่อที่เป็นลักษณะเฉพาะกลุ่ม

2 ปี 2 รุ่น 24 ชุมชน

ในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา (2561-2562) มีชุมชนสนใจเข้าร่วมโครงการคลังข้อมูลชุมชนและเครือข่าย ข้อมูล 24 ชุมชน แต่ละชุมชนต่างมีความสนใจที่จะจัดเก็บ และใช้ประโยชน์จากข้อมูลชุมชนของตนเองในประเด็น ที่แตกต่างกันออกไป เช่น วัตถุทางวัฒนธรรม ภาพถ่ายเก่า อาหารประจำชุมชน การแสดงทางวัฒนธรรม ตำนาน และเรื่องเล่าเกี่ยวกับชุมชน ประเพณีและพิธีกรรม

อย่างไรก็ดี เพื่อให้แต่ละชุมชนมีความรู้ และเครื่องมือในการเก็บและจัดการข้อมูลชุมชนที่เป็นไปในทิศทาง เดียวกัน ศูนย์ฯ ได้จัดกิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “พื้นฐานการจัดการข้อมูลชุมชน” เพื่อให้ผู้เข้าร่วม กิจกรรมนำความรู้และทักษะไปดำเนินการเก็บและจัดการข้อมูลชุมชนของตนเอง เนื้อหาสำคัญของการฝึกอบรม 4 ส่วน ดังนี้

1. **ภาคทฤษฎี** - เพื่ออธิบายแนวคิดและขอบเขตของคลังข้อมูลชุมชน
2. **ภาคปฏิบัติ 1** (ในห้องเรียน) - เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่องการเก็บและจัดการข้อมูลชุมชน ผ่านกิจกรรม ย่อย 2 กิจกรรม คือ ทดลองจัดกลุ่มของกินของใช้ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น ยา อุปกรณ์สำนักงาน ขนมและ อาหารสำเร็จรูป ภาพถ่ายเก่า เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีพื้นฐานในการจัดหมวดหมู่สิ่งของ ฝึกทดลองทำแผนที่เดิน ดิน ปฏิทินชุมชน และประวัติชุมชนจากความทรงจำ
3. **ภาคปฏิบัติ 2** (ลงพื้นที่ภาคสนาม) เพื่อเก็บข้อมูลลักษณะทางกายภาพของชุมชน และสัมภาษณ์ผู้ อาวุโสของชุมชน พร้อมกับนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำแผนที่เดินดิน ปฏิทินชุมชน และประวัติชุมชน
4. **การเขียนรายงาน** - เพื่ออธิบายแนวทางการเขียนรายงานสรุปผลโครงการที่ชุมชนจะต้องส่งให้ศูนย์ฯ

ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการคลังข้อมูลชุมชนและเครือข่ายข้อมูล

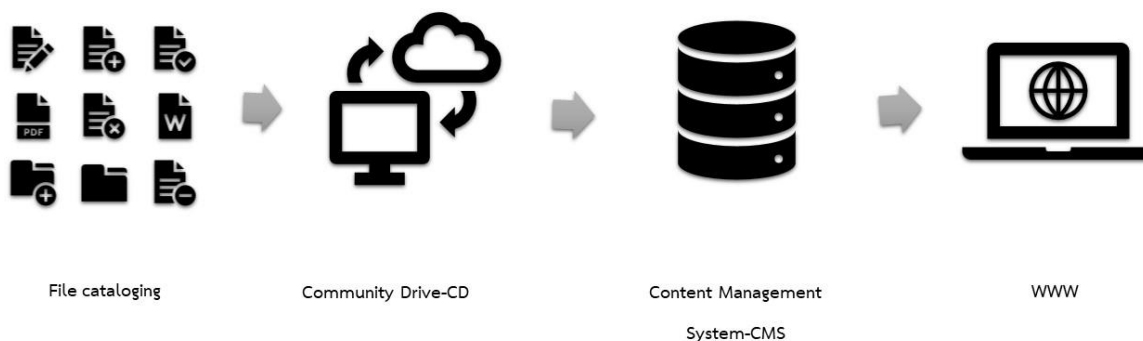
รุ่นที่ 1 (2561)	รุ่นที่ 2 (2562)
1. ชุมชนบ้านโป่งมะนาว จ.ลพบุรี	1. ชุมชนโพนทราย จ.อุบลราชธานี
2. หอศาสตราแสนเมืองหอม จ.แพร่	2. กลุ่มชาติพันธุ์ของ จ.จันทบุรี
3. ชุมชนบ้านห้วยตองก้อ จ.แม่ฮ่องสอน	3. ชุมชนมอญบ้านศาลาแดงเหนือ จ.ปทุมธานี
4. เครือข่ายพิพิธภัณฑสถาน เชียงแสน จ.เชียงราย	4. กลุ่มชาติพันธุ์จีนฮกจิว จ.นครศรีธรรมราช
5. ชุมชนบ้านเหมืองแพร่ จ.เลย	5. ชุมชนไทยพวน จ.แพร่
6. ศาลเจ้าจួយตุ่ยเต้าโบ้เก้ง จ.ภูเก็ต	6. ชุมชนบ้านเขวาสินรินทร์ จ.สุรินทร์
7. ชุมชนบ้านฝ้าง ราชสีลา จ.ศรีสะเกษ	7. ชุมชนไทยพวนบ้านบางน้ำเชี่ยว จ.สิงห์บุรี
8. บ้านดอยล้าน ลีซู จ.เชียงราย	8. ชุมชนบ้านขุนแม่เหว่ย จ.ตาก
9. ชุมชนบางอ้อ จ.กรุงเทพฯ	9. ชุมชนบ้านนาในน้ำเหนือเขื่อนภูมิพล จ.ตาก
10. ชุมชนทุ่งบานเย็น ชาติพันธุ์ปะโอ จ.พะเยา	10. ชุมชนเมืองเชียงคำ จ.พะเยา
11. ชุมชนตลาดใต้ กันตัง จ.ตรัง	11. พิพิธภัณฑสถานเมืองขุนควร จ.พะเยา
12. ชุมชนเจ็ดริ้ว จ.สมุทรสาคร	
13. ชุมชนวัดเทพากร จ.กรุงเทพฯ	

กิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “พื้นฐานการจัดการข้อมูลชุมชน”

ระบบคลังข้อมูลชุมชน

โครงการคลังข้อมูลชุมชนฯ มิได้มีจุดมุ่งหมายเพียงแค่การเก็บข้อมูลชุมชนเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการและดูแลรักษาข้อมูลที่ได้มาด้วย เพื่อให้เข้าถึง ใช้ และใช้ซ้ำข้อมูลได้อย่างยั่งยืน โดยมีระบบคลังข้อมูลชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญในการสงวนรักษาและเผยแพร่ข้อมูลเหล่านี้ เครื่องมือชิ้นนี้ถูกออกแบบขึ้นให้สอดคล้องกับวงจรชีวิตข้อมูลชุมชนที่เกิดขึ้นมีขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

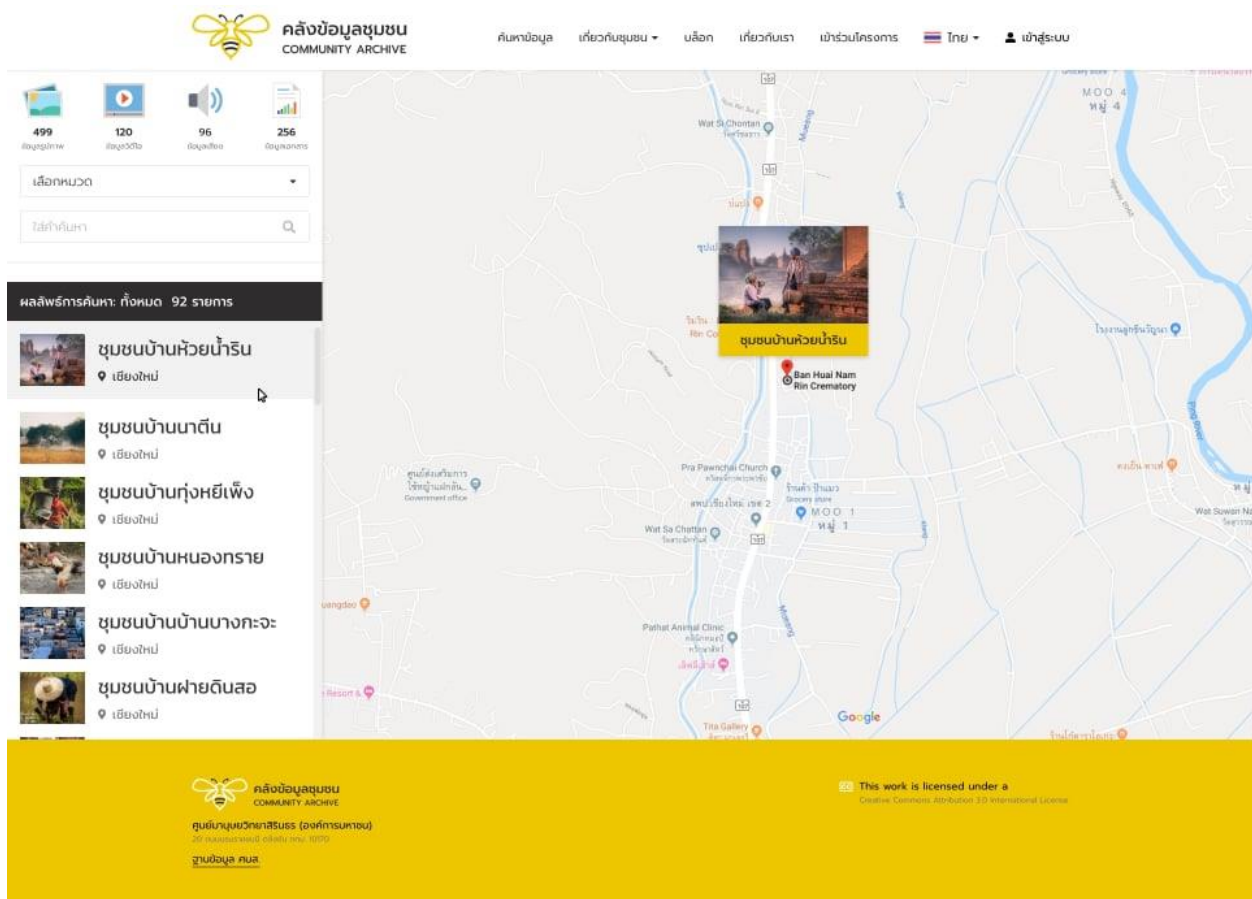

ขั้นตอนการจัดการและดูแลรักษาข้อมูลเพื่อนำเข้าระบบคลังข้อมูลชุมชน

1. การจัดทำรายการข้อมูล – เพื่อจัดกลุ่มข้อมูลเบื้องต้นตามประเด็นการเก็บข้อมูลของชุมชนก่อนนำเข้าสู่ระบบ
2. คลังเก็บข้อมูลชุมชน – เพื่อนำเข้าข้อมูลชุมชนที่ได้รับการประเมินและคัดเลือกแล้วว่าจะเก็บรักษา ระยะยาวเข้าสู่ระบบ ออกแบบให้มีลักษณะการทำงานคล้ายกับระบบ One Drive โดยมีวัตถุประสงค์ให้ชุมชนมีพื้นที่จัดเก็บข้อมูลได้อย่างถาวร ด้วยการสร้างแฟ้ม (folder) ตั้งชื่อแฟ้ม และนำเข้าข้อมูลได้ด้วยตนเอง พร้อมกับให้คำอธิบายรายละเอียดข้อมูลเบื้องต้น เช่น ชื่อเรื่อง ผู้สร้างสรรค์ คำอธิบาย
3. ระบบบริหารจัดการเนื้อหาข้อมูลชุมชน – เพื่อสร้างระเบียบข้อมูล (record) ด้วยการเลือกไฟล์ ประกอบจากระบบคลังเก็บข้อมูลชุมชน ใน 1 ระเบียบข้อมูล ชุมชนสามารถแนบได้ทั้งไฟล์ภาพนิ่ง ไฟล์ภาพเคลื่อนไหว ไฟล์เสียง หรือไฟล์เอกสาร จากนั้น จึงเป็นการให้คำอธิบายระเบียบข้อมูลที่ดัดแปลงจากชุด

มาตรฐานการให้รายละเอียดข้อมูล Dublin Core Metadata ที่ได้มีการตัดแปลงและเพิ่มส่วนขยาย (qualified) ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและบริบทข้อมูลของสังคมไทย²

4. เว็บไซต์คลังข้อมูลชุมชน (Website) - เพื่อเผยแพร่ข้อมูลชุมชนผ่านระบบ www เว็บไซต์นี้มีลักษณะเป็นเหมือนเว็บท่า (portal) ที่รวมชุมชนย่อยต่างๆ (micro site) เข้าไว้ด้วยกันภายใต้ชื่อ “คลังข้อมูลชุมชน” โดยที่แต่ละชุมชนจะมีหน้าเว็บเพจและมีสิทธิ์ในการบริหารจัดการข้อมูลภายในชุมชนตนเองได้อย่างอิสระ สามารถเลือกที่จะซ่อน หรือนำเสนอข้อมูลได้ตามความต้องการของชุมชน โดยมีศูนย์ฯ ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลระบบในภาพรวม (Super admin) ทั้งนี้ เว็บไซต์คลังข้อมูลชุมชนมีวิธีการเข้าถึง และสืบค้นข้อมูลผ่านทางชื่อชุมชน³ รูปแบบข้อมูล⁴ และหมวดของข้อมูล⁵

ตัวอย่างเว็บไซต์คลังข้อมูลชุมชน ซึ่งจะพร้อมให้บริการประมาณเดือนตุลาคม 2563

แม้ว่าศูนย์ฯ จะได้จัดกิจกรรมฝึกอบรมพื้นฐานการจัดการข้อมูลให้กับชุมชนไปแล้วถึง 24 ชุมชน แต่เมื่อพิจารณาจากจำนวนชุมชนที่มีอยู่ทั่วประเทศ ปัญหาการสูญหายของข้อมูลตามกาลเวลา ซึ่งอาจจะเกิดจากการเสียชีวิตของผู้ให้ข้อมูล การเสื่อมสภาพของวัสดุที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล หรือปัญหาการช่วงชิงภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากบุคคลภายนอกที่หลายชุมชนกำลังเผชิญอยู่ จึงยังถือว่าการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นเพียง “จุดเริ่มต้น” เท่านั้น อีกทั้งเมื่อพิจารณาจากวงจรชีวิตข้อมูลชุมชน การดำเนินงานของโครงการฯ ยังดำเนินการไปได้เพียง 4 จาก 5 ขั้นตอนเท่านั้น โดยยังขาดขั้นตอนสำคัญ คือ “การแบ่งปัน” ซึ่งถือเป็นจุดหมายปลายทางที่ศูนย์ฯ คาดหวังให้เกิดขึ้น เพื่อให้ชุมชนสามารถยืนหยัด และใช้ประโยชน์จากสมบัติทางวัฒนธรรมของพวกเขาได้อย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุนี้ ในช่วงเดือนสิงหาคม 2563 ศูนย์ฯ จึงมีแผนที่จะจัดกิจกรรม “รวมรุ่น” ระหว่างชุมชนรุ่นที่ 1 และ 2 เพื่อเปิดโอกาสชุมชนที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้แบ่งปันข้อมูลและภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่พวกเขาได้รวบรวมและจัดการมาแล้วแก่บุคคลทั่วไป

นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมเสวนากึ่งวิชาการเพื่อเปิดโอกาสให้ทั้ง 24 ชุมชน ได้มีโอกาสพูดคุยและแลกเปลี่ยนปัญหาที่เกิดจากการทำงานร่วมกัน พร้อมกับถอดบทเรียนจากการดำเนินโครงการที่ผ่านมา เพื่อนำข้อคิดเห็นที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผู้ที่สนใจสามารถติดตามความคืบหน้าได้จาก “Facebook: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร – SAC” และสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร(องค์การมหาชน)

บรรณานุกรม

- Bastian, J. A., & Alexander, B. (2009). *Community Archives: the Shaping of Memory*. London: Facet Publishing.
- DCC. (n.d.). *DCC Curation Lifecycle Model*. Retrieved January 20, 2020, from <http://www.dcc.ac.uk/resources/curation-lifecycle-model>
- Flinn, A. (2007, October). Community Histories, Community Archives: Some Opportunities and Challenges. *Journal of the Society of Archivists*, 28(2), 151-176.
- Latimer, J. (2006, June 3). *What is a community archive?* Retrieved from Community Archives and Heritage Group: <https://www.communityarchives.org.uk/content/about/what-is-a-community-archive>

SHN. (n.d.). *Digital Stewardship Curriculum Page*. Retrieved January 12, 2020, from <https://sustainableheritagenetwork.org/digital-stewardship-curriculum-page>

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, คณิศร เต็งรัง, ราตรี ปิ่นแก้ว, และ วรรณญา เพ็ชรคง. (2555). *วิถีชุมชน เครื่องมือ 7 ชั้น ที่ทำให้งานชุมชนง่าย ได้ผล และสนุก* (พิมพ์ครั้งที่ 10). นนทบุรี: สำนักพิมพ์สุขศาลา.

ศมส. (2562). *พื้นฐานการจัดการข้อมูลชุมชน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

¹ แนวคิดสำคัญที่ถูกนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานโครงการคลังข้อมูลชุมชนและเครือข่ายข้อมูล คือ 1) จุดหมายเหตุชุมชน (Community archive) 2) การจัดการและดูแลรักษาข้อมูลตามวงจรชีวิต (Data curation life cycle model) 3) การบริหารจัดการข้อมูล (Digital Stewardship) 4) วิถีชุมชน เครื่องมือ 7 ชั้น ที่ทำให้งานชุมชนง่าย ได้ผลสนุก 5) สิทธิทางวัฒนธรรม (Culture and rights); ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก บรรณานุกรม

² Dublin Core Metadata Element Set เป็นมาตรฐานการให้รายละเอียดทรัพยากรดิจิทัลที่ถูกใช้กันอย่างแพร่หลายในระดับสากล ประกอบไปด้วย แกนข้อมูลหลัก (core elements) 15 แกน และส่วนขยาย (qualified) เช่น ชื่อเรื่อง (Title) คำอธิบาย (Description) ขอบเขต (Coverage) อย่างไรก็ตาม ดี ในส่วนของการออกแบบโครงสร้างข้อมูลของเว็บไซต์คลังข้อมูลชุมชน คณะทำงานได้ดัดแปลงและเพิ่มส่วนขยายอื่นๆ ที่จำเป็นเพื่อความเหมาะสมในการอธิบายข้อมูลที่เกิดขึ้นในบริบทสังคมไทย และคำนึงถึงสิทธิในการเป็นเจ้าของของชุมชน เช่น ข้อกำหนดการใช้ภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรม (Traditional knowledge license) ชุดรายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ (Informant set) ชุดเอกสารอ้างอิง (Reference set)

³ เป็นการสืบค้นชุมชนผ่านทางแผนที่

⁴ 4 รูปแบบ คือ ภาพนิ่ง (Still image) ภาพเคลื่อนไหว (Moving image) เสียง (Sound) และเอกสาร (Document)

⁵ 7 หมวด คือ วัตถุทางวัฒนธรรม (Cultural material) ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Traditional Knowledges-TKs) การแสดงออกทางวัฒนธรรม (Traditional Cultural Expressions-TCEs) ประวัติศาสตร์ชุมชน (Community's history) เหตุการณ์ (Event) สถานที่ (Place) และบุคคล (People)